

RAPORT Z MONITORINGU
STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY WIĘCBORK
NA LATA 2014 – 2021

DANE ZA 2017 ROK

Więcbork, październik 2018 rok

I. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2014-2021 została przyjęta Uchwałą Nr XXXVII/327/2013 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 20 grudnia 2013 roku. Strategia zawiera sześć celów strategicznych:

C.1 - Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

C.2 -Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

C.3 - Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych

C.4 - Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży

C.5 - Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych

C.6 -Aktywizacja podmiotów lokalnych działających w obszarze pomocy społecznej i budowa kapitału społecznego.

Raport zawiera informację na temat postępu, jaki osiągnięto w 2017 roku w zakresie realizacji priorytetów Strategii. Jest dokumentem, który stanowi, w razie konieczności, podstawę do jej zmiany, tak by stała się bardziej racjonalna i wychodziła naprzeciw potrzebom mieszkańców gminy.

II. METODOLOGIA PRZEPROWADZENIA MONITORINGU STRATEGII

Raport z monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2014 – 2021 został opracowany w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Więcborku. Realizacja poszczególnych celów Strategii została określona w oparciu o przyjęte wskaźniki monitorowania.

MGOPS w Więcborku niezbędne informacje do napisania raportu uzyskał z danych własnych oraz innych instytucji zaangażowanych w działania mające na celu poprawę warunków jakości życia mieszkańców.

III. OCENA STOPNIA WDRAŻANIA ZAPISÓW STRATEGICZNYCH

Ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w Gminie Więcbork w 2017 roku prezentują zamieszczone poniżej zestawienia tabelaryczne.

CEL STRATEGICZNY 1
Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

CEL OPERACYJNY 1.1
Aktywizacja osób bezrobotnych

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
1.1.1	<p>Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy w uzyskaniu zatrudnienia poprzez świadczenie usług i organizację instrumentów rynku pracy</p> <p>Formy aktywizacji:</p> <p>1. szkolenia</p> <p>2. prace interwencyjne</p> <p>3. roboty publiczne</p> <p>4. staże</p> <p>5. stypendia dla kontynuujących naukę</p> <p>6. prace społecznie użyteczne</p> <p>7. zwrot kosztów dojazdu i zakwaterowania</p> <p>8. przygotowanie zawodowe dorosłych</p>	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Kr.	<p>1. liczba osób, które ukończyły szkolenie</p> <p>liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy od jego ukończenia</p> <p>2. liczba osób, które ukończyły prace interwencyjne</p> <p>liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy od zakończenia udziału w pracach interwencyjnych</p> <p>3. liczba osób, które ukończyły roboty publiczne</p> <p>liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy od zakończenia udziału w robotach publicznych</p> <p>4. liczba osób, które ukończyły staż</p> <p>liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy od zakończenia udziału w stażu</p> <p>5. liczba osób, które skorzystały ze stypendiów</p> <p>6. liczba osób, które podjęły prace społecznie użyteczne</p> <p>7. liczba osób, które skorzystały ze zwrotu kosztów dojazdu i zakwaterowania</p> <p>8. liczba osób, które ukończyły przygotowanie zawodowe dorosłych</p>	<p>12</p> <p>7</p> <p>56</p> <p>45</p> <p>106</p> <p>75</p> <p>82</p> <p>72</p> <p>0</p> <p>52</p> <p>72</p> <p>0</p>

	9. studia podyplomowe		liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy od zakończenia udziału w przygotowaniu zawodowym dorosłych	0
	10. refundacja opieki nad dzieckiem		9. liczba osób, które skorzystały z dof. studiów podyplomowych liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy od zakończenia udziału w studiach podyplomowych	x 0
			10. liczba osób, które skorzystały z refundacji kosztów opieki nad dzieckiem	0
1.1.2	Zwiększenie zdolności i motywacji osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy do podjęcia zatrudnienia (poradnictwo zawodowe, Kluby Pracy)	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Kr.	liczba osób uczestniczących w Klubach Pracy liczba osób, które skorzystały z poradnictwa zawodowego	10 397
1.1.3	Wsparcie przedsiębiorczości	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Kr.	liczba osób, które otrzymały jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej liczba miejsc pracy, które utworzone zostały w ramach wyposażenia/ doposażenia miejsc pracy	16 6
1.1.4	Ograniczenie skutków bezrobocia	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Kr.	liczba osób uprawnionych do zasiłku według stanu na koniec roku	100
1.1.5	Opracowanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych	Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Kr. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	pozyskane środki finansowe liczba realizowanych projektów liczba osób uczestniczących w działaniach projektowych efektywność zatrudnienia-podstawowe formy aktywizujące pozyskane środki finansowe liczba realizowanych projektów liczba osób uczestniczących w działaniach projektowych odsetek osób, które uzyskały	6 305 351,00 10 253 84,6% 208.846,00 1 34 23,53%

			zatrudnienie	(8 osób)
1.1.6	Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną liczba osób objętych kontraktami socjalnymi odsetek osób, którym udało się zdobyć zatrudnienie	227 25 23,79%% (54 osoby)
1.1.7	Zmniejszenie skutków bezrobocia poprzez pomoc udzieloną przez MGOPS w Więcborku	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	200 rodzin (591 osób w tych rodzinach)

CEL OPERACYJNY 1.2

Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania bezdomności

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
1.2.1	Utworzenie na terenie gminy Więcbork Noclegowni dla bezdomnych – okres realizacji do końca 2019 roku	Gmina Więcbork Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba miejsc liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia	brak 0
1.2.2	Zapewnienie osobom bezdomnym miejsca w noclegowniach i schroniskach	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy placówek	1
1.2.3	Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością, w tym indywidualny program z wychodzenia bezdomności	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób, którym udzielono wsparcia odsetek osób, które wyszły z bezdomności liczba osób zagrożonych bezdomnością, które nie doświadczyły tego problemu na skutek udzielonego wsparcia	2 1 0
1.2.4	Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych	Gmina Więcbork	liczba nowych mieszkań socjalnych liczba rodzin, które otrzymały mieszkanie socjalne	0 1

CEL STRATEGICZNY 2

Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

CEL OPERACYJNY 2.1

Zapobieganie stosowania przemocy w rodzinie i minimalizowanie skutków jej występowania

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
2.1.1	Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy dostępu do wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku – - Punkt Interwencji Kryzysowej	liczba specjalistów	3
			liczba osób korzystających ze wsparcia	80
			odsetek osób, które uznały uzyskane wsparcie za pomocne	z uwagi na specyfikę wsparcia (anonimowość) nie można uzyskać danych
			odsetek osób, które na skutek uzyskanego wsparcia lepiej funkcjonują w środowisku	
		Placówki oświatowe	liczba specjalistów	14*
			liczba osób korzystających ze wsparcia	81
			odsetek osób, które na skutek uzyskanego wsparcia lepiej funkcjonują w środowisku	w szkołach kształtuje się na różnym poziomie 60-80%
2.1.2	Kierowanie sprawców przemocy do programów korekcyjno – edukacyjnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku	liczba programów	0
			liczba uczestników	0
			liczba uczestników, którzy ukończyli program	0
			odsetek osób, u których można zaobserwować ustanie lub znaczne ograniczenie stosowania przemocy	0
2.1.3	Utworzenie i prowadzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba utworzonych grup	1
			liczba uczestników	9

			odsetek osób, które uznały uzyskane wsparcie za pomocne	100%
2.1.4	Realizacja procedury „Niebieskie Karty”	Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku	liczba Niebieskich Kart liczba zakończonych procedur na skutek ustania przemocy	70 20
2.1.5	Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	działania oraz efekty wynikające z programu	opisane pod tabelą**
2.1.6	Wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych w celu ograniczenia zjawiska przemocy	Placówki oświatowe	liczba programów liczba uczestników programów	17*** uczniowie szkół + rodzice + nauczyciele
2.1.7	Skierowanie osób doświadczających przemocy do ośrodka zapewniającego pobyt	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób skierowanych odsetek osób, które podjęły skuteczne działania i przerwały krąg przemocy	2 (matka + syn) osoba po kilkudniowym pobycie zdecydowała się na powrót do miejsca zamieszkania
2.1.8	Utworzenie i prowadzenie grupy terapeutycznej dla sprawców przemocy	Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku	liczba grup liczba uczestników liczba osób, które ukończyły terapię odsetek osób, u których można zaobserwować ustanie lub znaczne ograniczenie stosowania przemocy	1 11 11 36,36% (4 osoby)
2.1.9	Opracowanie informatora na temat dostępności i form pomocy dla osób stosujących przemoc jak i jej doświadczających – okres realizacji do końca 2014 roku	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	ilość wydanych informatorów i miejsc do których trafiły	250 informator „Stop przemocy domowej” wydany w 2014r. miejsca do których trafił; siedziba MGOPS, Poradnia Leczenia Uzależnień, Punkt Interwencji Kryzysowej

***pracownicy placówek oświatowych współpracują z Zespołem Interdyscyplinarnym, pracownikami socjalnymi, asystentami rodzin, kuratorami, Świetlicą Środowiskową, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Posterunkiem Policji w Więcborku.**

**** Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Więcbork na lata 2017 – 2022 został przyjęty uchwałą nr XXV/184/2016 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 23 listopada 2016r. Głównym jego celem**

jest *przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.*

Jako cele szczegółowe określono:

1. Koordynacja działań lokalnych podmiotów.
2. Wzrost oddziaływań profilaktycznych i edukacja w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.
4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.
5. Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorami i partnerami Programu są w szczególności:

1. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku,
2. Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku,
3. Punkt Interwencji Kryzysowej w Więcborku,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Więcborku,
5. Posterunek Policji w Więcborku,
6. „Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie” w Więcborku,
7. NZOZ PROVITA Sp. z o. o. w Więcborku, Poradnia Leczenia Uzależnień,
8. Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku,
9. Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne działające na terenie gminy Więcbork,
10. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Tucholi,
11. Prokuratura oraz przedstawiciele inni niż w/w podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
12. Urząd Miejski w Więcborku,
13. Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku – placówka wsparcia dziennego,
14. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku,
15. Stowarzyszenie Klub Abstynenta Razem Od Nowa.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyka praktycznie wszystkie warstwy społeczeństwa niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Dlatego tak trudne jest podejmowanie działań mających na celu zdiagnozowanie problemu, jak również tych, które mają na celu zatrzymanie przemocy. Dodatkowym utrudnieniem w realizacji zadań jest brak współpracy rodzin w zakresie przezwyciężenia kryzysu, a także problem uzależnienia od alkoholu, który dotyka aż 87,80% ogółu rodzin, w których w 2017 r. została wszczęta procedura Niebieskiej Karty. Z uwagi na powyższe nie wszystkie spodziewane efekty zostały zrealizowane.

1. Zakładano zwiększenie dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

W 2017 roku na terenie gminy Więcbork nie utworzono nowej instytucji świadczącej wsparcie na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie, a dotychczas funkcjonujące nie rozszerzyły wachlarza ofert. Osoby mogły skorzystać ze wsparcia specjalistów w Punkcie Interwencji Kryzysowej, Poradni Leczenia Uzależnień, a także z pomocy pracowników

socjalnych i asystentów rodziny zatrudnionych w tut. ośrodku. Świetlica Środowiskowa zapewniała duży wachlarz zajęć na rzecz dzieci z rodzin borykających się z różnorodnymi problemami.

2. Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobie radzenia sobie z tym problemem.

Cel ten został zrealizowany dzięki interdyscyplinarnej pracy członków grup roboczych. Dużym wsparciem i pomocą w działaniach grupy roboczej okazali się specjaliści świadczący wsparcie w Punkcie Interwencji Kryzysowej, a także terapeuci i lekarz psychiatra zatrudnieni w Poradni Leczenia Uzależnień w Więcborku. Dzięki szerokiemu oddziaływaniu osoby doświadczające przemocy zauważały, że nie muszą same borykać się z problemem, że nie są winne zaistniałej sytuacji, uzyskały informację co mogą zrobić, aby zapewnić bezpieczeństwo sobie i pozostałym członkom rodziny. Dało to im siłę i motywację do podjęcia konkretnych działań mających na celu zatrzymanie przemocy domowej. Nie bez znaczenia były tutaj działania podejmowane w tym zakresie przez placówki oświatowe działające na terenie naszej gminy. Na godzinach wychowawczych pedagodzy niejednokrotnie podejmowali tematy związane z przemocą, agresją- wskazywali jak sobie z tym radzić oraz gdzie szukać pomocy. Utrwaleniem oraz wzbogaceniem wiedzy uzyskanej na lekcjach wychowawczych były działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, przemocy, narkomanii.

3. Zakładano zmniejszenie o 20% liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są kilkakrotnie.

W 2017 roku członkowie grup roboczych pracowali na rzecz 73 rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. W 24 rodzinach doszło do ponownego założenia NK A (32,88% ogółu rodzin, z którymi pracowano w 2017 roku). Nie jest możliwe określenie wskaźnika, Program wszedł w życie z dniem 01 stycznia 2017 roku.

4. Podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Członkowie Grup Roboczych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach instytucji, z których się wywodzą brali udział w szkoleniach, na których podnosili swoje umiejętności z zakresu świadczenia wsparcia i pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie, borykających się z problemem alkoholowym oraz nie posiadających wystarczających kompetencji opiekuńczo – wychowawczych. Nie bez znaczenia są tu spotkania członków Grup Roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego, na których uczestnicy wymieniają się wiedzą i doświadczeniem.

5. Zakładano, że 40% ogólnej liczby osób dotkniętych przemocą podejmie uczestnictwo w grupach wsparcia.

W 2017 roku w 73 rodzinach, zamieszkiwało 211 osób doświadczających przemocy w rodzinie. W okresie od 06.04.2017r. do 29.06.2017 roku była prowadzona grupa wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej. W spotkaniach grupy wzięło udział tylko 9 osób (4,27% ogółu osób doświadczających przemocy w rodzinie). Zmotywowanie osób do udziału w grupach wsparcia jest trudne i wymaga dużo czasu. Osoby, które niejednokrotnie

przez kilka lat doświadczały przemocy zarówno fizycznej jak i psychicznej są bardzo nieufne w stosunku do pracowników instytucji pomocowych. Długotrwałe przebywanie w sytuacji doświadczania przemocy powoduje utratę wiary w jakąkolwiek zmianę, a przede wszystkim utratę wiary we własne możliwości co do zmiany sytuacji, w której się znajdują. Osoby biorące udział w spotkaniach grup wsparcia zdobyły wiedzę na temat zachowań i działań przemocowych oraz instytucji, które mogą udzielić im wsparcia. Poznały konsekwencje długo utrzymującego się stresu oraz braku działań w przypadku wystąpienia sytuacji przemocowych. Nabyły umiejętności nazywania tego co czują, a przede wszystkim poznały swoje mocne strony i możliwości.

6. Zakładano, że 20% sprawców przemocy weźmie udział w programach edukacyjno – korekcyjnych.

W 2017 roku na terenie powiatu sępoleńskiego nie były realizowane programy korekcyjno – edukacyjne, a tym samym powyższy wskaźnik został nie zrealizowany.

7. Zakładano, że 10% z ogólnej liczby rodzin dotkniętych przemocą zaobserwuje się zatrzymanie przemocy

W 2017 roku w 73 rodzinach była prowadzona procedura Niebieskiej Karty, w 20 rodzinach zakończono jej prowadzenie na skutek ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy, co stanowi **27,40%** ogólnej liczby rodzin dotkniętych przemocą.

W 2017 roku tut. ośrodek przystąpił do wykonania zadania realizowanego w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie JST w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” Edycja 2017r. pod nazwą „**Postaw na siebie**”. Projekt był realizowany na terenie Szkoły Podstawowej w Sypniewie w okresie od 28 września 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Podejmowane działania były **współfinansowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**.

Dla uczniów klas I,II i III Szkoły Podstawowej zostały przeprowadzone warsztaty uczące rozpoznawania, nazywania i właściwego reagowania na własne uczucia i umiejętności. Dzieciom podobała się formuła spotkań, były otwarte, chętnie opowiadały o swoich uczuciach. Uczniowie dowiedzieli się, że każde uczucie człowiekowi jest potrzebne – nie ma złych i dobrych uczuć. Sporo czasu poświęcono złości i nabywaniu umiejętności konstruktywnego radzenia sobie z nią.

Dla uczniów klas gimnazjalnych oraz ich rodziców zorganizowano warsztaty w zakresie komunikacji w rodzinie oraz warsztaty uczące rozpoznawania i nazywania uczuć i emocji. Uczestnicy warsztatów nabyli umiejętności z zakresu tworzenia pozytywnych i trwałych relacji rodzinnych i między koleżeńskich, a także zdobyli wiedzę na temat czym są uczucia i emocje i w jaki konstruktywny sposób można je wyrażać. W ramach działań projektowych wskazano młodzieży atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego. Uczniowie klas IV i V Szkoły Podstawowej z kolorowej krepy wykonywali kwiaty, które były odzwierciedleniem żywych odmian. Wyplatanie koszy dało dzieciom dużo radości. Niektórzy bardzo zręcznie poradzili sobie z wykonaniem zadania i wyplatali koszyki w trzech kolorach. Kosze wraz z

kwiatami zostały zaprezentowane na wystawie zorganizowanej dla pracowników i emerytów tuż przed świętami Bożego Narodzenia.

Zajęcia ruchowe z elementami tańca odbyły się w klasach I-III Szkoły Podstawowej. Zabawowa forma działalności tanecznej sprzyjała odprężeniu psychicznemu i zmniejszaniu napięć. Taniec kształtuje precyzję ruchów, doskonali koordynację i orientację przestrzenną, myślenie i inteligencję twórczą oraz uczy dobrych manier. Pozytywnym zmianom uległa również postawa ciała. Nie bez znaczenia jest również pozytywny wpływ tańca na pamięć dzieci, szczególnie na pamięć ruchową. Udział w zajęciach tanecznych przyniósł wiele korzyści dla ciała i ducha, nauczył też samodyscypliny i ukształtował charakter. Dzieciom bardzo podobał się ten rodzaj zajęć.

W zajęciach fitness na trampolinach wzięli udział uczniowie starszych klas Szkoły Podstawowej oraz młodzież gimnazjalna. Tutaj też poza pozytywnymi aspektami jakie niesie za sobą ruch można było zaobserwować znaczącą poprawę koordynacji i wytrzymałości. Proste kroki w połączeniu z muzyką nauczyły uczestników zajęć poczucia rytmu, jak i korzystnie wpłynęły na utrzymanie prawidłowej postawy ciała.

Reasumując powyższe można jednoznacznie stwierdzić, że cel główny Projektu jakim było nabycie umiejętności przez dzieci i młodzież rozpoznawania, nazywania i właściwego reagowania na własne uczucia i emocje, nabycie umiejętności prawidłowej komunikacji oraz wskazanie jak aktywnie i pożytecznie można spędzić czas wolny został zrealizowany.

*** Placówki Oświatowe na terenie naszej gminy mają opracowane Szkolne Programy Profilaktyki, które w swoich działaniach obejmują następujące obszary:

1. kształtowanie prawidłowych postaw społecznych,
2. profilaktykę uzależnień i promocję zdrowia,
3. zapobieganie przemocy i agresji,
4. rozwijanie zainteresowań i uzdolnień,
5. plan pracy wychowawczej.

Placówki oświatowe dodatkowo realizują różnorodne przedsięwzięcia z zakresu szeroko rozumianej profilaktyki. Negatywne bodźce docierają do dzieci i młodzieży zarówno ze środowiska rodzinnego, jak i ze strony grupy rówieśniczej. Wszechobecne media społecznościowe są niejednokrotnie przyczyną wielu tragedii, za którą kryją się konkretne osoby. Dlatego tak ważne jest kształtowanie prawidłowych norm, zwyczajów, a przede wszystkim wspieranie rodziców w odpowiedzialnej, a jakże trudnej „pracy” polegającej na wychowaniu młodego pokolenia.

CEL OPERACYJNY 2.2

Zapobieganie uzależnieniom i minimalizowanie skutków ich występowania

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
2.2.1	Wdrażanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w	działania i efekty wynikające z programu	*opisane pod tabelą

		Więcborku – GKRPA		
2.2.2	Dofinansowanie i wsparcie Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” w Więcborku	Gmina Więcbork Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	kwota dofinansowania liczba pracowników liczba uczestników przypadająca na jednego pracownika odsetek uczestników u których nastąpiła znaczna poprawa funkcjonowania	305.533,74 6 37 20%
2.2.3	Prowadzenie grup wsparcia dla osób współuzależnionych	Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku	liczba grup liczba uczestników grup odsetek uczestników, którzy uznali uczestnictwo w grupie za użyteczne	2 12 92%
2.2.4	Prowadzenie terapii osób uzależnionych	Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku	liczba osób uczestniczących w terapii liczba osób, które ukończyły terapię	101 17
2.2.5	Praca socjalna na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym w tym w oparciu o kontrakt socjalny	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób objętych pracą socjalną liczba zawartych kontraktów socjalnych odsetek osób, u których obserwuje się znacznie lepsze funkcjonowanie	84 12 27,38%
2.2.6	Tworzenie i prowadzenie grup samopomocowych	Stowarzyszenia Kluby abstynenta**	liczba grup liczba uczestników grup odsetek osób, które uznały udział w grupie za pomocny	1 10 100%
2.2.7	Udostępnienie lokalu do spotkań członków Klubu abstynenta- czas realizacji do 31 marca 2014 roku	Gmina Więcbork	udostępnienie lokalu	oddano do dyspozycji pomieszczenie

* **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017** został przyjęty Uchwałą NR XXV/185/2016 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 23 listopada 2016 roku.

Nadrzędnym celem Programu *było zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz wspomaganie procesów ułatwiających mieszkańcom naszej gminy radzenie sobie z trudnościami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi jak i funkcjonowaniu ich rodzin.*

Założone cele w głównej mierze miały zostać osiągnięte poprzez szeroko rozumianą profilaktykę.

W ramach Programu zostały dofinansowane działania **PORADNI LECZENIA UZALEŻNIEŃ W WIĘCBORKU** związane z realizacją ponadpodstawowych programów. Pozwoliło to na zwiększenie ilości godzin pracy poradni o 300 godzin. W ramach dofinansowania prowadzono również terapię indywidualną, którą zostały objęte osoby uzależnione od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, osoby stosujące przemoc oraz osoby współuzależnione i doznające przemocy. Celem terapii było między innymi poszukiwanie przyczyn zaistniałego stanu rzeczy, zmiana sposobu myślenia, interpretacji rzeczywistości, postaw, nawyków i sztywnych przekonań co miało wpływ na odzyskanie przez pacjenta poczucia sprawowania kontroli nad swoim życiem.

W 2017 roku w ramach przekazanych środków:

- **8 rodzin zostało objętych WSPARCIEM TERAPEUTYCZNYM I KONSULTACJAMI.** Celem pracy z rodzinami było porządkowanie i nazywanie problemów, wywołanie bodźca do pracy nad pożądaną zmianą lub nakierowanie na lepszą, bardziej konstruktywną komunikację.
- **11 osób uczestniczyło w TRENINGU ASERTYWNOSCI,** którego celem było nabycie i utrwalenie umiejętności wyrażania swoich uczuć w jasny sposób, stawiania i bronięcia swoich społecznych praw nie czując przy tym dyskomfortu i respektując jednocześnie prawa i potrzeby innych osób bez zachowań agresywnych.
- **10 osób uczestniczyło w TRENINGU ZAPOBIEGANIA NAWROTOM PICIA.** Celem treningu było dostarczenie wiedzy na temat nawrotu choroby alkoholowej oraz dynamiki jej rozwoju, wypracowanie psychologicznych umiejętności konstruktywnego radzenia sobie z nawrotem, nabycie umiejętności utrzymania i rozwoju trzeźwości oraz planowania i kontroli zachowań.
- **12 osób uczestniczyło w WARSZTACIE JA- KOBIEȚA.** Celem warsztatu było odkrycie swoich potrzeb i możliwości ich realizowania, zmiana osobistej sytuacji w małomiasteczkowym środowisku, podniesienie umiejętności interpersonalnych dla wzmocnienia funkcjonowania i zachowań prospołecznych.
- stałym, co miesięcznym (w wymiarze 1,5h m-c) elementem pracy lekarza psychiatry w 2017 roku stały się jego **SPOTKANIA Z PRACOWNIKAMI SOCJALNYMI TUT. OŚRODKA ORAZ RODZINAMI WYMAGAJĄCYMI INTERWENCJI LEKARSKIEJ** w zakresie różnych dysfunkcji związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocy.
- realizowano pracę w środowiskach na rzecz rodzin z problemem alkoholowym oraz przemocą w rodzinie - **współpraca z asystentami rodziny,** która obejmowała wyjazd w środowisko jak i również konsultacje wspierające pracę asystentów w rodzinach z problemem alkoholowym lub przemocą.

W roku 2017 w **PORADNI LECZENIA UZALEŻNIEŃ W WIĘCBORKU** zatrudnieni byli: psycholog, lekarz psychiatra oraz dwóch certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień.

Ponadto w 2017 roku wpłynęło **16 ofert na realizację zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, przemocy, narkomanii**. Pozytywnie rozpatrzono 12 wniosków. Powyższe oferty zostały złożone przez 8 instytucji. Działania profilaktyczne w znacznym stopniu zwiększyły wiedzę młodzieży na temat niekorzystnych skutków nadużywania alkoholu i narkotyków. Uczestnicy programów zdobyli informacje na temat skutków zachowań ryzykownych jak również nabyli umiejętności dokonywania racjonalnych wyborów czy też rozwijania ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych.

Oferty opiniował zespół powołany przez Dyrektora MGOPS w Więcborku zarządzeniem nr DO.021.3.2017 z dnia 7 lutego 2017 r.

W profilaktyce szkód związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków istotne znaczenie mają nie tylko zajęcia z młodzieżą, rodzicami oraz nauczycielami, ale również **KAMPANIE SPOŁECZNE** zaadresowane do ściśle określonych grup i środowisk społecznych. Celem kampanii jest promowanie konstruktywnych postaw, zdrowego stylu życia oraz atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży zachowań prospołecznych jako alternatywy wobec picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy. W 2017 roku realizowano kampanie społeczne **„ZACHOWAJ TRZEŹWY UMYŚL”, „PRZECIW PIJANYM KIEROWCOM”**.

Problem związany z używaniem narkotyków i dopalaczy zaczyna dotykać także naszą społeczność lokalną. Przedstawiciele placówek oświatowych w ramach działań profilaktycznych podjęli się realizacji przedsięwzięć w tym zakresie - w czterech szkołach zrealizowano pięć zadań profilaktycznych. W ramach zajęć uświadomiono młodzieży konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych, wskazano wpływ środków zmieniających świadomość na relacje z innymi ludźmi. Specjaliści zatrudnieni w Poradni Leczenia Uzależnień w Więcborku prowadzili terapię **9 osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych**. Do pracowników Poradni bardzo sporadycznie dzwoniли rodzice dzieci uzależnionych od dopalaczy, z zapytaniem gdzie poza terenem naszej gminy mogą uzyskać stosowne wsparcie. Problem, z którym się zwrócili uważali za bardzo wstydlivy, nie chcieli by ktokolwiek się o tym dowiedział.

****Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Razem Od Nowa” w Więcborku**

W okresie od 04.03-31.12.2017r. funkcjonował Punkt Konsultacyjno – Informacyjny udzielono 73 godziny konsultacji, z których skorzystały 23 osoby. W tym okresie pełnił także dyżur specjalista terapii uzależnień- 9 godzin wsparcia, z których skorzystało 13 osób.

Realizowane przedsięwzięcia:

czerwiec 2017 – wyjazd na XXIX Ogólnopolskie Jasnogórskie Spotkania w Częstochowie

sierpień 2017r. - III Powiatowy Zlot Rodzin Abstynenckich- skorzystało 40 osób

wrzesień 2017r. – wyjazd do Górki Klasztornej

01.07-30.09.2017r. – warsztaty terapeutyczne poprowadzone przez specjalistę terapii uzależnień „Poczucie wstydu”; „Komunikacja Interpersonalna” – udział wzięło 9 osób.

CEL STRATEGICZNY 3
Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych

CEL OPERACYJNY 3.1
Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
3.1.1	Minimalizowanie potencjalnych przyczyn wykluczenia społecznego osób starszych poprzez zaspakajanie ich potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenie pracy socjalnej)	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób korzystających z pomocy finansowej, rzeczowej liczba osób korzystających wyłącznie z pracy socjalnej odsetek osób, u których widać znacznie lepsze funkcjonowanie	309 126 11,97% (37 osób)
3.1.2	Funkcjonowanie Klubu Seniora	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób uczestniczących w Klubie Seniora odsetek osób, które uważają, że podjęte działania w znacznym stopniu poprawiły ich sytuację	42 100%
3.1.3	Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, zaspakajanie ich potrzeb kulturalno – społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku Organizacje pozarządowe	liczba imprez kulturalnych liczba przedsięwzięć podjętych na rzecz osób starszych liczba osób starszych biorących udział w imprezach przedsięwzięciach liczba imprez kulturalnych liczba przedsięwzięć podjętych na rzecz osób starszych liczba osób starszych biorących udział w imprezach przedsięwzięciach liczba imprez kulturalnych liczba przedsięwzięć podjętych na rzecz osób starszych liczba osób starszych biorących udział w imprezach przedsięwzięciach	Nie udzielono odpowiedzi – brak danych 100 37 382 14* 14* 1.071*
3.1.4	Inicjowanie działań na rzecz osób	Miejsko –	liczba spotkań/ imprez	nie

	starszych przy Świetlicach Wiejskich	Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku przy współdziale sołtysów, kół gospodyń wiejskich Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku przy współdziale sołtysów, kół gospodyń wiejskich	liczba osób starszych biorących udział w przedsięwzięciach liczba spotkań/ imprez liczba osób starszych biorących udział w przedsięwzięciach	udzielono odpowiedzi – brak danych 0 0
3.1.5	Koordinowanie i promowanie działań na rzecz osób starszych Uniwersytet Trzeciego Wieku	Urząd Miejski – Koordynator Uniwersytetu Trzeciego Wieku	liczba spotkań liczba uczestników odsetek osób zadowolonych z uczestnictwa w zajęciach	16 30 85%

*W 2017 roku **Zarząd Oddziału Rejonowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Więcborku** był organizatorem następujących przedsięwzięć na rzecz osób starszych: „Biesiada w tłusty czwartek”, „Majówka w Chlebnie”, „Noc świętojańska w Zespole Pałacowo – Parkowym w Sypniewie”, jednodniowy wyjazd do Ustki, „Pożegnanie lata w Chlebnie”; XXII Wieczór Seniora i 45- lecie Oddziału Emerytów”; „Zabawa andrzejkowa”; „Spotkanie opłatkowe w restauracji Pomorzanka”. Łączna liczba osób starszych biorących udział w przedsięwzięciach to 854 osób.

Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku w 2017 roku na rzecz osób starszych realizowało trzy projekty: „Dusza kapelusza”; „Nordic walking po Krajinie”, „Klub Seniora w gminie Więcbork” Łącznie w przedsięwzięciach wzięło udział 107 osób starszych.

Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych Suchorączek zorganizowało jedno przedsięwzięcie pn. „Majówka”, w którym udział wzięło 30 osób starszych.

CEL OPERACYJNY 3.2 **Poprawa jakości życia osób starszych**

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
3.2.1	Promowanie wspieranie i rozwój wolontariatu jako formy integracji społecznej osób starszych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba wolontariuszy liczba osób starszych wspieranych przez wolontariuszy odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia liczba seniorów będących wolontariuszami	2 42 100% 0

		Organizacje* pozarządowe	liczba wolontariuszy	71
			liczba osób starszych wspieranych przez wolontariuszy	487
			odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia	100%
			liczba seniorów będących wolontariuszami	16

* **Zarząd Oddziału Rejonowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Więcborku** podając powyższe dane nie ograniczył się tylko do ujęcia ilości swoich członków zrzeszonych, ale wskazał także inne osoby starsze, zwane sympatykami stowarzyszenia. Organizatorzy z Zarządu Oddziału są zawsze otwarci na uczestnictwo osób szukających form spędzania wolnego czasu. Wsparcie wolontariatu polega nie tylko na pomocy samoobsługowej osobom starszym, lecz także na organizowaniu sesji zdjęciowych na różnorodnych spotkaniach, zapewnieniu oprawy muzycznej na imprezach (trzyosobowy zespół muzyczny złożony z seniorów) oraz przygotowaniu gier i zabaw zespołowych w czasie pobytu na świeżym powietrzu.

W 2017 roku dzięki pracy w wolontariacie funkcyjnego członka Zarządu powstała foto książka pt. „Zatrzymane chwile” – z okazji 45-lecia Oddziału PZERI w Więcborku. Nakład publikacji to 400 egzemplarzy i otrzymał ją każdy uczestnik XXII Wieczoru Seniora.

CEL OPERACYJNY 3.3

Rozwój opieki nad osobami starszymi w miejscu zamieszkania

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
3.3.1	Rozwój usług społecznych w miejscu zamieszkania na rzecz osób starszych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba opiekunów	17
			liczba osób objętych wsparciem	64
			średnia liczba godzin świadczonej pomocy w jednym środowisku	1,5 godziny
			odsetek osób, które uznaje świadczoną pomoc za wystarczającą	nie dokonano takiego pomiaru na etapie realizacji pomocy
		Ochrona zdrowia	liczba pielęgniarek środowiskowo – rodzinnych	5
			liczba osób objętych wsparciem	10.684*
			odsetek osób, które uznaje świadczoną pomoc za	

			wystarczającą	trudny do określenia
3.3.3	Funkcjonowanie mieszkań chronionych	Gmina Więcbork Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba mieszkań liczba osób korzystających ze wsparcia liczba osób, które na skutek umieszczenia w mieszkaniu chronionym nie zostały skierowane do Domu Pomocy Społecznej	0 0 0
3.3.3	Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	Gmina Więcbork Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba nowo zatrudnionych opiekunów liczba nowych środowisk objętych wsparciem	2 6
3.3.4	Podjęcie działań na rzecz powstania lokalnych form opieki całodobowej	Gmina Więcbork Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba nowo powstałych form liczba miejsc liczba osób korzystających z pomocy	brak x x
3.3.5	Adaptacja budynku w celu utworzenia mieszkań chronionych – czas realizacji do 31.12.2018r.	Gmina Więcbork przy współpracy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba nowych mieszkań chronionych liczba osób zamieszkałych w mieszkaniach chronionych	brak x

* w Niepublicznym Zakładzie Zdrowotnym PROVITA uwzględniono wszystkie osoby zamieszkujące na rejonach pracy pielęgniarek środowiskowych

CEL STRATEGICZNY 4

Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży

CEL OPERACYJNY 4.1

Wspieranie rodziny i dziecka w prawidłowym funkcjonowaniu

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
4.1.1	Świadczenie pracy socjalnej na rzecz rodzin dotkniętych bezradnością opiekuńczo - wychowawczą	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób objętych wsparciem liczba osób u których zaobserwowano lepsze funkcjonowanie	90 47

4.1.2	Zatrudnienie asystentów do pracy na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba asystentów liczba rodzin objętych asystenturą liczba rodzin, u których widać znacznie lepsze funkcjonowanie liczba rodzin z którymi asystent rodziny zakończył pracę na skutek zrealizowania planu pracy	3 31 15 0
4.1.3	Udzielanie pomocy finansowej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba osób objętych wsparciem z systemu: pomocy społecznej świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych odsetek osób, u których udzielone wsparcie wpłynęło na lepsze funkcjonowanie	1.095 osób w rodzinach (pomoc społeczna) 1.100 (świadczenia rodzinne) 96 (fundusz alimentacyjny) 1.050 (świadczenie wychowawcze) na etapie realizacji pomocy nie dokonano zaplanowanej we wskaźnikach ewaluacji
4.1.4	Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	działania i efekty wynikające z programu	*opisane pod tabelą
4.1.5	Zapewnienie rodzinom specjalistycznego wsparcia	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba i rodzaj specjalistów liczba rodzin objętych wsparciem poszczególnych specjalistów odsetek osób, które uznały uzyskane wsparcie za pomocne	2 (pedagog, psycholog) pedagog – 8 rodzin psycholog – 9 rodzin na etapie realizacji pomocy nie dokonano

		Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku	<p>liczba i rodzaj specjalistów</p> <p>liczba rodzin objętych wsparciem poszczególnych specjalistów</p> <p>odsetek osób, które uznały uzyskane wsparcie za pomocne</p>	<p>zaplanowanej we wskaźnikach ewaluacji</p> <p>2 (psycholog, logopeda)</p> <p>psycholog – 22 rodziny logopeda – 13 rodzin</p> <p>x</p>
4.1.6	Tworzenie grup wsparcia/samopomocowych	Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku	<p>liczba grup wsparcia</p> <p>liczba osób uczestniczących w poszczególnych grupach</p> <p>odsetek osób, które uznały udział w grupie za pomocny</p>	<p>0</p> <p>0</p> <p>0</p>
4.1.7	Prowadzenie działań na rzecz dzieci i młodzieży przy świetlicach wiejskich	Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury przy współdziałaniu sołtysów, kół gospodyń wiejskich	<p>liczba przedsięwzięć</p> <p>liczba uczestników</p>	nie udzielono odpowiedzi – brak danych
4.1.8	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w okresie wolnym od nauki	<p>Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku</p> <p>Organizacje pozarządowe**</p>	<p>liczba przedsięwzięć</p> <p>liczba działań rozwijających zainteresowania młodzieży (np. zajęcia fotograficzne, taneczne, modelarskie itp.)</p> <p>liczba dzieci biorących udział w poszczególnych zajęciach</p> <p>częstotliwość spotkań</p> <p>liczba przedsięwzięć</p> <p>liczba działań rozwijających zainteresowania młodzieży (np. zajęcia fotograficzne, taneczne, modelarskie itp.)</p> <p>liczba dzieci biorących udział w poszczególnych</p>	<p>nie udzielono odpowiedzi – brak danych</p> <p>4</p> <p>11</p> <p>205</p>

			zajęciach częstotliwość spotkań	**opisane pod tabelą
--	--	--	------------------------------------	-------------------------

* MGOPS w Więcborku na dzień 31.12.2017 roku zatrudnił **3 asystentów rodziny (dalej: AR)** w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniony od stopnia trudności wykonywanych zadań, **jednak nie może przekroczyć 15**. AR prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Porusza się po terenie gminy własnym środkiem transportu. Dobór rodzin do pracy z poszczególnym asystentem został tak przeprowadzony, aby w maksymalnym stopniu ograniczyć czasookres dojazdu do poszczególnych środowisk.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje jednostkom samorządu terytorialnego możliwość ubiegania się o dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań z niej wynikających. Gmina Więcbork przystąpiła do realizacji „*Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017*” i na realizację zadania otrzymano środki finansowe w łącznej wysokości **64.633 zł** tj. dotacja celowa 21.346 zł, środki z Funduszu Pracy 43.287 zł.

W 2017 roku wsparciem AR zostało objętych **31 rodzin**, w których wychowywało się **86 dzieci**, z czego w przypadku:

- **9 rodzin** było zobowiązanych do współpracy z AR na podstawie Postanowienia Sądu Rejonowego w Tucholi (*AR ma obowiązek przedstawiania w Sądzie sprawozdań z podjętych działań*), w przypadku dwóch rodzin nastąpiła zmiana postanowienia (jedna rodzina – pozbawienie praw rodzicielskich, jedna rodzina – ustanowiono nadzór kuratora),
- **4 rodzin** ustala forma wsparcia w postaci AR,
- **1 rodziny** zakończenie współpracy z AR było spowodowane pozbawieniem władzy rodzicielskiej,
- **15 rodzin** co stanowi **48,39% ogółu rodzin** objętych wsparciem AR można zauważyć poprawę ich funkcjonowania (lepsze relacje w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia).
- **16 dzieci** w okresie ferii zimowych oraz **10 dzieci** w okresie wakacji letnich uczestniczyło w zajęciach Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” w Więcborku (*w tym celu wykupiono usługi transportowe*).

Na pracę AR z rodziną składa się ocena sytuacji rodziny (diagnoza), planowanie (*w oparciu o indywidualny plan pracy z rodziną*) i realizacja zaplanowanych z rodziną zadań. AR dokonując diagnozy podejmuje współpracę z pedagogami, wychowawcami, kuratorami, pracownikami poradni pedagogicznej jak i również z pracownikami socjalnymi. **Efektom realizacji planu powinna być integracja rodziny, wzmocnienie więzi uczuciowych**

między jej członkami, zintegrowanie rodziny z otoczeniem społecznym jak również odbudowanie jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Należy tutaj jednoznacznie stwierdzić, iż AR nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie nadzoruje wykonywanie określonych obowiązków, wspiera ją w podjętych działaniach pokazując jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzony efekt.

Rodziny borykające się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi dodatkowo otrzymały wsparcie pedagoga (8 rodzin) i psychologa (9 rodzin).

W 2017 r. dwoje dzieci zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym roku jedno z nich Postanowieniem sądowym powróciło do rodziny biologicznej, dwoje dzieci zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej spokrewnionej, troje dzieci zostało umieszczonych w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej typu rodzinnego Rodzinny Dom Dziecka w Wąwelnie.

Gmina Więcbork zobowiązana była do partycypowania w kosztach związanych z pobytem 19 dzieci w szeroko rozumianej pieczy zastępczej (tj. 4 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej, 8 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej, 7 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej).

****Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku** przystąpiło do realizacji Projektu **RODZINA TU SIĘ WSZYSTKO ZACZYNA** dofinansowanego **ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich**. Był on przeznaczony dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jak i również dla rodzin, w których powyższa forma wsparcia ustała. W ramach realizacji Projektu zostały przeprowadzone warsztaty dla rodziców, a na czas ich trwania małoletnim dzieciom została zapewniona opieka wolontariuszy (asystenci rodziny). Odbyło się 6 dwugodzinnych spotkań z pedagogiem. Każdy blok był poświęcony innej tematyce:

1. integracja grupy, podstawy komunikacji interpersonalnej,
2. rola uczuć w życiu człowieka, poczucie własnej wartości,
3. rola rodziny w kształtowaniu osobowości dziecka,
4. ustalenie granic w wychowywaniu dziecka, asertywność dziecka i rodzica,
5. znaczenie sytuacji codziennych w rozwoju dzieci- trudne zachowania dziecka, moje dziecko jest niezwykle,
6. komunikacja jak mówić by dziecko nas słuchało, jak słuchać by do nas mówiło.

Udział rodziców w zajęciach przyczynił się do wzmocnienia ich umiejętności w zakresie: prawidłowej komunikacji w rodzinie, ustalenia granic dostosowanych do potrzeb i możliwości dziecka. Rodzice nauczyli się jak traktować własne dziecko, w jaki sposób należy do niego mówić i jak umiejętnie go słuchać.

Wolontariusze starali się zapewnić atrakcyjne zajęcia dla najmłodszych – zabawa z krepą, słuchanie muzyki adekwatnej do wieku i zajęcia ruchowe, zabawa masą solną i piaskową, wykorzystano zabawki interaktywne, nie zabrakło także zabaw w plenerze. Powyższe działania miały na celu pobudzić u dzieci inicjatywę twórczą, wyobraźnię, pomysłowość,

cierpliwość, a zajęcia w plenerze wzmocniły wszystkie cechy motoryki- siłę, zręczność, wytrzymałość, umiejętności ruchowe. *Zajęcia animacyjne odbywały się raz w tygodniu przez dwie godziny przez okres 6 tygodni.* Po zakończonych warsztatach rodzice i dzieci otrzymali piękne kolorowe dyplomy.

Dla rodziców i dzieci zostały przeprowadzone zajęcia z recyklingu. Prowadzący przed rozpoczęciem zajęć wspólnie z uczestnikami opracował zasady pracy i konsekwentnie ich przestrzegał. Trudność wykonywanych zadań była dostosowana do wieku i umiejętności osób. Wszyscy aktywnie i z ochotą uczestniczyli w zajęciach. Prowadzący pokazał w jaki sposób można wykorzystać z pozoru nieprzydatne rzeczy. Kartony przy użyciu kolorowego papieru stały się zabawnymi postaciami, sól w połączeniu z kolorową kredą w butelkach i słoiczkach utworzyła piękne mozaiki. Uczestnikom wiele radości sprawiło wykonanie gry piłkarzyki, planszy do chińczyka. *Uczestnicy Projektu zostali podzieleni na 4 grupy. Każda grupa uczestniczyła w jednym trzy godzinnym spotkaniu.*

Etapem kończącym projekt był wyjazd uczestników na basen do Złotowa – *jednorazowe przedsięwzięcie.* W ramach działań Projektowych wsparciem objęto 44 osoby, **w tym 28 dzieci.**

Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych przy ZSCKR w Sypniewie zorganizowało 2 przedsięwzięcia. IV Ogólnopolski Bieg Dookoła Wilczych Jarów, w którym wzięły udział 92 osoby oraz Konkurs fotograficzny „Przyroda wokół nas”, w którym udział wzięło 15 osób.

CEL OPERACYJNY 4.2

Tworzenie warunków dla rozwoju i zaspakajania potrzeb dzieci i młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
4.2.1	Intensyfikacja pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej do środowiska rodzinnego	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba rodzin naturalnych z którymi podjęto pracę liczba dzieci, które powróciły do środowiska	2 3 na bardzo krótki okres czasu, interwencyjnie ponownie zostały umieszczone w pieczy zastępczej
4.2.2	Organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych	Starostwo Powiatowe w Sępólnie Kr. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku	liczba placówek liczba miejsc w placówkach liczba dzieci w placówkach liczba dzieci, które	3 67 82 z tego 11* (z gminy Więcbork) 2

			powróciły do środowiska rodzinnego	
4.2.3	Organizowanie opieki w rodzinnych formach pieczy zastępczej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku	liczba kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze liczba rodzin zastępczych liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych ogółem w tym: z terenu gminy Więcbork	3 47 z tego 22* z terenu gminy Więcbork 75 39*

*liczone narastająco

Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie podjęło dodatkowe działania na rzecz mieszkańców Gminy Więcbork- uczestniczyło w realizacji projektu partnerskiego Województwa Kujawsko Pomorskiego/Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu pn. „Rodzina w Centrum” w ramach RPO WKP na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 9 Solidarne Społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych. Celem projektu było zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko – pomorskim do 30.06.2018r., w tym dla rodzin z terenu gminy Więcbork. Głównymi beneficjentami projektu byli: wychowankowie rodzin zastępczych, rodziny zastępcze, rodziny naturalne, usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej. Działania podjęte w ramach projektu to: wsparcie specjalistyczne w zakresie: psycholog, pedagog, psychiatra, radca prawny, terapia rodzinna, warsztaty (jednodniowe) dla rodzin zastępczych i rodzin naturalnych, zajęcia animacyjne dla dzieci, grupa wsparcia, wyjazdy edukacyjne, superwizje, warsztaty dla usamodzielnianych wychowanków oraz spotkania dotyczące rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

CEL STRATEGICZNY 5 Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych

CEL OPERACYJNY 5.1 Aktywizacja osób niepełnosprawnych

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
5.1.1	Wspieranie programów/zadań aktywizacji zawodowej	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba programów/ zadań	0
			liczba uczestników programów / zadań	0
			liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po ukończeniu programu	0
		Powiatowy Urząd Pracy	liczba programów/ zadań	10

		w Sępólnie Kr.	liczba uczestników programów / zadań	11
			liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po ukończeniu programu	8
		Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku	liczba programów/ zadań	1
			liczba uczestników programów / zadań	8
			liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po ukończeniu programu	4
5.1.2	Wspieranie programów/ zadań aktywizacji społecznej	Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku	liczba miejsc	35
			liczba uczestników	37 (narastająco)
			liczba osób oczekujących na przyjęcie	1
			odsetek rodzin, które uznają pobyt członka w ŚDS w Więcborku za pomocny	100%
			liczba osób usamodzielnionych*	0
		Klub Samopomocy „Domek”	liczba miejsc	20
			liczba uczestników	25 (narastająco)
			liczba osób oczekujących na przyjęcie	1
		Organizacje pozarządowe	liczba przedsięwzięć	5*
			liczba uczestników przedsięwzięć	1.300 w tym 153 osoby niepełnosprawne
			uzyskane efekty z podjętych przedsięwzięć	**opisano pod tabelą
		Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	liczba przedsięwzięć	0
			liczba uczestników przedsięwzięć	0

			uzyskane efekty z podjętych przedsięwzięć	0
--	--	--	---	---

*7 osób prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe, przy wsparciu terapeutów załatwiali sprawy urzędowe, bankowe. W wyniku stałej edukacji, terapii i treningów nastąpił wzrost kompetencji życiowych u 12 osób.

****Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku** realizowało 3 projekty na rzecz osób niepełnosprawnych z zakresu aktywizacji społecznej.

Projekt 1 „**Piknik Przyjaźni 2017**” w którym łącznie udział wzięło 450 osób (jest to liczba uczestników podana wraz z opiekunami, rodzinami, członkami stowarzyszenia) w tym około 100 osób niepełnosprawnych.

Uzyskanie efekty z podjętego przedsięwzięcia:

- nawiązanie dialogu międzypokoleniowego,
- integracja społeczności lokalnej,
- pokazanie ciekawych sposobów spędzania czasu wolnego,
- umożliwienie niepełnosprawnym artystom przeżycia sukcesu,
- umożliwienie społeczności lokalnej skorzystania z niecodziennych atrakcji,
- aktywizowanie beneficjentów przy okazji proponowanych działań.

Projekt 2 „**Klub Seniora w gminie Więcbork**”, wzięło w nim udział 30 osób, w tym około 23 osób niepełnosprawnych.

Projekt 3 „**Dusza Kapelusza**”, wzięło w nim udział 70 osób, w tym około 30 osób niepełnosprawnych

Uzyskane efekty Projektu 1 oraz Projektu 2:

- zwiększenie kompetencji społecznych,
- integracja seniorów z lokalnym otoczeniem oraz klubami seniorów spoza gminy Więcbork,
- kształtowanie nawyku korzystania z różnych form aktywności kulturalno – edukacyjnej,
- przeciwdziałanie monotonii dnia codziennego,
- kształtowanie właściwych postaw wobec starszych osób niepełnosprawnych,
- propagowanie równouprawnienia starszych osób niepełnosprawnych.

Stowarzyszenie Kierunek Więcbork zrealizowało 2 przedsięwzięcia, w których udział wzięło 750 osób. Uzyskane efekty z podjęcia działań to aktywizacja społeczności.

CEL OPERACYJNY 5.2

Tworzenie przyjaznego środowiska dla osób niepełnosprawnych

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
5.2.1	Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej	Gmina Więcbork wraz z jednostkami organizacyjnymi	liczba zlikwidowanych barier	2
			liczba utworzonych	2

			miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych	
5.2.2	Wspieranie powstania klas integracyjnych w szkołach gminnych	Gmina Więcbork szkoły z terenu gminy Więcbork	liczba szkół z oddziałami integracyjnymi liczba oddziałów liczba dzieci niepełnosprawnych uczęszczających do klas integracyjnych odsetek rodziców, którzy uznają powstanie klas integracyjnych za zasadne	0 0 nie tworzone oddziałów integracyjnych nie wskazano danych
5.2.3	Podjęcie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowanie i realizacja programów zdrowotnych	Placówki ochrony zdrowia	liczba programów liczba osób korzystających z programów	4* 549
5.2.4	Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	liczba złożonych wniosków liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie	1 1
5.2.5	Wspieranie otoczenia osób niepełnosprawnych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku Organizacje pozarządowe	liczba przedsięwzięć liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia liczba przedsięwzięć liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia liczba przedsięwzięć liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach	0 0 0 5 220 100% 4** 210

			odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia	100%
5.2.6	Tworzenie grup wsparcia/samopomocy dla rodziców wychowujących dzieci niepełnosprawne	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba utworzonych grup	0
			liczba uczestników grup	0
			odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia	0
			liczba utworzonych grup	1
		Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	liczba uczestników grup	5
			odsetek osób zadowolonych z oferowanej formy wsparcia	100%

* jeden Program o zasięgu powiatowym- Program profilaktyki i wczesnego wykrywania raka szyjki macicy (populacja kobiet w wieku 25-59 lat).

* **Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Suchorączku** zorganizowało trzy przedsięwzięcia: „Spotkania Rodzinne”; „Majówka”; „Festyn Sportowo – Rekreacyjny”.

CEL STRATEGICZNY 6

Aktywizacja podmiotów lokalnych działających w obszarze pomocy społecznej i budowa kapitału społecznego

CEL OPERACYJNY 6.1

Zwiększenie udziału i roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań społecznych

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
6.1.1	Wspieranie inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rzecz rozwiązywania i zapobiegania problemom społecznym	Urząd Miejski w Więcborku	liczba udzielonych dotacji	25
			kwota udzielonych dotacji	235.500,00
			liczba organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które uzyskały wsparcie finansowe lub pozafinansowe	25

6.1.2	Stworzenie mechanizmów wzajemnego wspierania się samorządu i obywateli w podejmowaniu decyzji w obrębie polityki społecznej	Urząd Miejski w Więcborku Organizacje pozarządowe	liczba przyjętych rozwiązań organizacyjnych	0
6.1.3	Wzmocnienie oraz rozwój dialogu i komunikacji społecznej z partnerami pozarządowymi, podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz mieszkańcami	Gmina Więcbork wraz z jednostkami organizacyjnymi	Liczba dokumentów poddanych konsultacjom społecznym	7
6.1.4	1. Utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla organizacji pozarządowych termin realizacji do 31 marca 2014 roku 2. systematyczne udzielanie wsparcia	Gmina Więcbork Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba udzielonych konsultacji	(Filia Kujawsko – Pomorskiego Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej w Więcborku) – funkcjonowała do czerwca 2015r. 0

CEL OPERACYJNY 6.2
Rozwój współpracy z sektorem obywatelskim

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
6.2.1	Zintensyfikowanie współpracy z partnerami pozarządowymi wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (powierzenie i wspieranie oraz koordynacja wspólnych działań)	Gmina Więcbork, Jednostki organizacyjne	liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie odsetek zadań publicznych przekazanych do realizacji liczba wspólnie realizowanych działań liczba podpisanych umów partnerskich liczba zawiązanych koalicji na rzecz realizacji wspólnych przedsięwzięć	33 0 % 13 0 1
6.2.2	Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art.3 ust.3	Gmina Więcbork	liczba wolontariuszy współpracujących z NGO (umowy partnerskie)	70

	ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie		liczba nowo powstałych organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w Art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	0
--	---	--	---	---

CEL OPERACYJNY 6.3 Profesjonalizacja działań służb społecznych

Nr Działania	Nazwa działania	Jednostka realizująca	Miernik/wskaźnik	Realizacja 2017r.
6.3.1	Wzmocnienie i rozwijanie umiejętności pracowników MGOPS w Więcborku działających na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów pomocy społecznej poprzez systematyczne ich doszkadzanie	Gmina Więcbork Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	liczba szkoleń	40
			liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniu	57
			liczba szkoleń ocenionych pozytywnie	nie dokonano zaplanowanej we wskaźnikach ewaluacji
			liczba pracowników, którzy podnieśli kwalifikacje kierunkowe (np. studia, specjalizacje)	1
6.3.2	Badanie poziomu satysfakcji odbiorcy zadań społecznych	Gmina Więcbork Podmioty realizujące zadania z zakresu polityki społecznej	liczba przeprowadzonych badań	0
			liczba wniosków z badań wdrożonych do realizacji	0
6.3.3	Upowszechnianie informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych	Gmina Więcbork	nakład materiałów informacyjnych	brak danych
			liczba informacji na stronie www	brak danych
		Organizacje pozarządowe	nakład materiałów informacyjnych	600
			liczba informacji na stronie www	127
		Jednostki realizujące zadania z zakresu polityki społecznej	nakład materiałów informacyjnych	0
			liczba informacji na stronie www	0

Monitoring strategii jest stałym procesem obserwacji, która ma na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań. Z powyższych analiz wynika, że

na terenie gminy Więcbork podjęto szereg inicjatyw, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców.

Rezultaty:

- wzmocnienie więzi w środowisku lokalnym
- wzrost aktywności środowiska seniorów
- zapewnienie interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą
- zapewnienie różnorodności ofert pomocowych dla osób bezrobotnych
- zwiększenie form wsparcia dla osób uzależnionych (terapia indywidualna i grupowa)
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia (pedagog, psycholog, lekarz psychiatra) dla rodzin dysfunkcyjnych
- wzrost aktywności społecznej
- zwiększenie aktywności działań organizacji pozarządowych
- zapewnienie wsparcia (asystent rodziny) dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Opracowała:
Izabela Sowińska

DYREKTOR
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Więcborku

mgr Tomasz Siekierka